Stuk **148** (1999-2000) – Nr. 1

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1999-2000

12 januari 2000

BELEIDSNOTA

Ontwikkelingssamenwerking

1999-2004

ingediend door de heer Bert Anciaux,
Vlaams minister van Cultuur, Jeugd, Stedelijk Beleid,
Huisvesting en Brusselse Aangelegenheden

Met deze beleidsnota wordt voor de periode 1999-2004 een meer concrete uitwerking gegeven van de basisopties in het regeerakkoord. Een beleidsnota geeft de grote strategische keuzen en opties van het beleid voor de duur van de regeerperiode weer. De nota is de weergave van de visie van de functioneel bevoegde minister, Bert Anciaux, en vormt de basis van een debat in het Vlaams Parlement.

In voorkomend geval zullen de uitvoeringsmaatregelen, daar waar nodig, ter goedkeuring aan de Vlaamse regering of het Vlaams Parlement worden voorgelegd.

INHOUDSTAFEL

Blz.

INLEIDING 4

DE INVALSHOEK 5

HOOFDSTUK 1 : UITBOUW VAN EEN EIGEN BELEID VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING 7

Eén beleid, twee peilers 8
Indirecte en directe bilaterale samenwerking 8
Een verticale en horizontale opdracht 9
Meer engagementen 11
Geografische concentratie 11
Thematische vernieuwing 12
Een herkenbare administratieve ondersteuning 12
Een goede verstandhouding met de andere overheden 13
Politieke alertheid 14
Geen gebonden hulp 15

HOOFDSTUK 2 : CREEREN VAN EEN VOLDOENDE RUIM MAATSCHAPPELIJK DRAAGVLAK 16

HOOFDSTUK 3 : DE ACTIES EN PROJECTEN IN LANDEN IN ONTWIKKELING 18

DEEL IV:
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

INLEIDING

Door het Sint-Michielsakkoord kreeg Vlaanderen de mogelijkheid om op het terrein van haar bevoegdheden internationale initiatieven te nemen.
Meer dan de andere gewesten en gemeenschappen maakte Vlaanderen hier gebruik van.
Samen met haar internationaal optreden ontstonden ook initiatieven m.b.t. internationale solidariteit.
De genomen initiatieven lagen voor een deel bij de minister bevoegd voor het algemeen buitenlands beleid. Ook andere ministers (huisvesting, welzijn,…) ontplooiden acties op dit terrein.
De onduidelijke bevoegdheidsverdeling leidde tot versnippering, onduidelijkheid en te weinig coördinatie.

De Vlaamse regering koos voor de eerste maal om ontwikkelingssamenwerking te 'ontkoppelen' van het algemeen buitenlands beleid.
De Minister voor cultuur, jeugd, stedelijk beleid, huisvesting en Brusselse aangelegenheden kreeg de opdracht een eigen Vlaams beleid op het vlak van ontwikkelingssamenwerking uit te tekenen en in te vullen.

Het aanduiden van een minister voor ontwikkelingssamenwerking biedt onmiskenbaar voordelen, creëert verwachtingen en ambities.
Zijn verantwoordelijkheid gaat zowel uit naar het 'eigen' beleid (de middelen die de minister voor ontwikkelingssamenwerking toegewezen kreeg) als naar het beleid dat zijn collega's op dit vlak ondernemen.
Hij zal zowel zijn eigen beleid moeten uitstippelen als meewerken aan en coördineren van de initiatieven van zijn collega's.

Een minister voor ontwikkelingssamenwerking moet er voor zorgen dat de initiatieven die Vlaanderen in de toekomst op het vlak van internationale solidariteit wil uitbouwen, coherent en gepland verlopen. Hij zal de finaliteit 'ontwikkelingssamenwerking' bij al deze initiatieven moeten bewaken. Niet alle goede bedoelingen leiden immers automatisch tot goede resultaten en Vlaanderen kan zich ook op dit terrein niet veroorloven een slecht figuur te slaan.

Ontwikkelingssamenwerking speelt zich zowel hier als in andere donorlanden vaak af op die bevoegdheidsterreinen waarvoor de gemeenschappen en gewesten nu al bevoegd zijn. Deze aanwezigheid van de zogenaamde ontwikkelingsrelevante sectoren, gekoppeld aan de grondwettelijke mogelijkheid om op het vlak van internationale solidariteit acties te ondernemen, is een troef voor het Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking. Het is een strategisch voordeel dat maximaal moet uitgespeeld worden.

De eerste ambitie is dan ook krachtlijnen uittekenen voor een kwalitatief Vlaams beleid op het vlak van internationale solidariteit. Een beleid dat zichzelf verdient. Een beleid dat legitimiteit verwerft om verder door te groeien.

DE INVALSHOEK

Welvaart en welzijn zijn vanuit internationaal perspectief ongelijk verdeeld.
Deze ongelijkheid is niet toevallig maar is vaak te wijten aan ongelijke machtsverhoudingen tussen landen in het noorden en landen in het zuiden. Deze situatie is vanuit ethisch standpunt onaanvaardbaar. Maar ook vanuit puur 'eigenbelang' dringen acties zich op.
Onderontwikkeling in grote delen van de wereld creëert op termijn ook problemen voor het 'welvarende' deel van de wereld.

Met een Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking willen we bijdragen tot het verkleinen van de verschillen in welvaart en welzijn tussen westerse landen en landen/regio's in ontwikkeling.

Het dempen van de welvaarts- en welzijnskloof tussen westerse landen en landen in ontwikkeling zijn hoog gegrepen verwachtingen. Het blijft trouwens een missie waarin Vlaanderen maar een bescheiden rol zal spelen.

Dit neemt niet weg dat de Vlaamse regering met dit nieuw bevoegdheidsdomein hoge ambities mag koesteren. Het uitbouwen van een eigen ontwikkelingsbeleid kan de kloof tussen noord en zuid *helpen* dichten en kan Vlaanderen op de wereldkaart brengen als een kleine regio die in solidariteit wil meewerken aan een betere wereld.

De acties en initiatieven die in dit kader ondernomen worden, mogen zich niet enkel richten op het voorwerp van de projecten. De initiatieven van de Vlaamse regering moeten kaderen binnen een globaal project dat blijvende oplossingen naar voor schuift. Een basisconcept dat oog heeft voor 'vooruitgang' op wereldvlak en dit ten gunste van alle maatschappelijke geledingen en sectoren.

In dit opzicht wenst de Vlaamse regering **'duurzame ontwikkeling'** als principe naar voor te schuiven. Het gaat hier om een breed concept dat tegelijkertijd het strikte terrein van ontwikkelingssamenwerking overstijgt en dat tevens een internationaal raamwerk voor een eigen ontwikkelingsbeleid levert. Het is een visie die het bijsturen van maatschappelijke activiteiten beoogt en waarbij voldaan wordt aan drie randvoorwaarden:

- er wordt in toenemende mate tegemoet gekomen aan de behoeften van de armste helft van de bevolking

- er wordt rationeler met grond- en brandstoffen omgesprongen en er doen zich minder negatieve milieueffecten voor

- de participatie van de betrokken doelgroepen wordt systematisch georganiseerd

Acties m.b.t. internationale solidariteit moeten dus tegelijkertijd aandacht schenken aan sociale, economische, ecologische, bestuurlijke e.a. aspecten.
Het concept van duurzame ontwikkeling gaat dus verder dan wat doorgaans wordt begrepen onder het begrip 'duurzaamheid'.

Tenslotte moet het duidelijk zijn dat het Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking een embryonaal beleid is.
Je kan daarbij niet voorbij aan het feit dat het hele denken rond ontwikkelingssamenwerking constant in beweging is: internationale conferenties doen nieuwe inzichten ontstaan, knowhow groeit aan en de expertise evolueert.
Daarom is het belangrijk dat het uit te stippelen beleid een resultante is van de laatste stand van zaken binnen het denken rond internationale samenwerking.
We moeten ons van meet af aan inpassen in het recente denken en moeten voldoende openheid behouden om onszelf constant in vraag te stellen en bij te sturen.

Als we vandaag een beleidsnota hadden geschreven die volledig af is, dan zou dit een slechte beleidsnota zijn. We kunnen onmogelijk op vier maanden tijd een volledig doordacht beleid uit de grond stappen. Een beleidsnota die bovendien geen opening laat naar kritische zelfreflectie en constante bijsturing is geen goed beleidsdocument.

Het **open beleid** moet in de eerste plaats tot stand komen via discussie in het parlement, meer bepaald in de commissie buitenlandse aangelegenheden.
De ervaring van de commissieleden moet helpen dit document te verfijnen en eventueel bij te sturen. Maar ook los van de beleidsnota moet het beleid voor ontwikkelingssamenwerking permanent getoetst worden en open staan voor bijsturing vanuit de commissie.

Daarnaast wensen we ook een permanente reflectiegroep te starten. Aan deze denktank zal gevraagd worden het beleid kritisch op te volgen én mee te denken over de te volgen contouren. Bij de samenstelling van deze groep denken we aan academici, mensen uit de sector van de niet-gouvernementele samenwerking in Vlaanderen (NCOS), vertegenwoordigers van gemeenten en provincies, mensen met ervaring én in een specifieke sector én op het vlak van ontwikkelingssamenwerking.

We zullen verder nog dit jaar het initiatief nemen voor een colloquium waarbij zal getracht worden een stand van zaken te maken van nieuwe ideeën en stromingen binnen de sector ontwikkelingssamenwerking.

HOOFDSTUK 1: UITBOUW VAN EEN EIGEN BELEID VOOR ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Het Vlaamse beleidsdomein 'ontwikkelingssamenwerking' is een nieuw en nog voor een groot stuk te ontginnen terrein. Dit biedt duidelijk voordelen t.o.v. die landen die al sinds het einde van de koloniale periode actief zijn op het vlak van internationale solidariteit.

Laat het dan ook van meet af aan duidelijk zijn dat een Vlaams beleid voor OS een 'zuiver' beleid moet zijn. De belangen van de partners primeren. Niet de belangen van het donorland.

Bij de uitbouw van dit nieuw beleid is het goed uit te gaan van enkele krachtige krijtlijnen. Basisprincipes die tegelijkertijd richtinggevend zijn voor de minister voor ontwikkelingssamenwerking, die voor het Vlaams parlement toetsingsmiddelen zijn en die het beleid doorzichtig en bevattelijk maken voor iedereen in Vlaanderen die in deze thematiek geïnteresseerd is.

Wij zetten de krachtlijnen even op een rij:

- een beleid gesteund op twee peilers: sensibilisatie en projecten
- indirecte en directe bilaterale samenwerking
- een verticaal beleid uitbouwen en het horizontaal beleid coördineren
- meer engagementen
- geografische concentratie
- thematische vernieuwing
- een herkenbare administratieve ondersteuning
- een goede verstandhouding met de andere overheden
- politieke alertheid
- geen gebonden hulp

Hieronder worden deze krachtlijnen nader toegelicht.

Eén beleid, twee peilers

Een goed beleid voor OS berust op twee peilers.
Ook de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking zal op twee terreinen acties moeten uitbouwen:

- vorming, sensibilisatie en educatie enerzijds
- projecten en programma's in het zuiden anderzijds

Hierbij willen we opmerken dat beide delen zich als evenwaardige gehelen t.o.v. elkaar verhouden.

Een goed beleid van sensibilisatie schept de voorwaarde voor gelegitimeerde acties en programma's in het zuiden en het verhoogt de druk op politici. Maar er is meer.
Het concept duurzame ontwikkeling legt niet enkel het accent bij projecten in landen in ontwikkeling. Initiatieven die het denken en acties van mensen in Vlaanderen beïnvloeden dragen op zich ook bij tot een wereldwijde 'duurzame groei'. We denken hierbij aan acties rond bijvoorbeeld: kritische consumptie, het voorzichtig omspringen met energiebronnen, het respect bijbrengen voor de lokale leefomgeving, voor de eigen identiteit, voor verdraagzaamheid, voor culturele diversiteit...

Op het terrein van de projecten en programma's in het zuiden heeft Vlaanderen al ervaring en expertise. De vorige regering lichtte haar initiatieven door met een doelmatigheidsanalyse.
De resultaten van deze analyse zijn ook in deze beleidsnota verwerkt. Ze zijn richtinggevend voor het beleid binnen de bestaande prioriteiten. De methodische en onderbouwde aanpak zal ook voor het nieuw te ontwikkelen beleid gebruikt worden.

Wat betreft het deel rond sensibilisatie beschikt het Vlaams beleid over minder ervaring.
Bij het uittekenen van dit beleid zal u merken dat we voorzichtiger te werk gingen.
De expertise is immers beperkter.
Meer studiewerk en overleg zijn dan ook noodzakelijk.

M.b.t. sensibilisatie en educatie engageren we ons tot een verticale en horizontale doorlichting van de Vlaamse begroting. Alle projecten en acties rond duurzame ontwikkeling, mondiale vorming, e.d. zullen geïnventariseerd worden.
De minister voor ontwikkelingssamenwerking engageert zich dat de inspanningen op het terrein van sensibilisatie minstens 10% van zijn budget moeten beslaan. Dit is conform de internationale normen zoals die door de OESO worden naar voor geschoven.

Indirecte en directe bilaterale samenwerking

De middelen en instrumenten die de minister voor buitenlands beleid in de vorige regering ter beschikking had, waren voornamelijk subsidies. Niet gouvernementele organisaties uit Vlaanderen en daarbuiten konden beroep doen op financiële steun voor hun projecten.

Deze vorm van indirecte samenwerking met NGO's en andere partners zal blijven bestaan.
Daarnaast willen we ook zelf *actiever* op het terrein aanwezig zijn.

In de toekomst zullen er o.l.v. de minister bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking, rechtstreekse en bilaterale gesprekken gevoerd worden rond samenwerking op het vlak van ontwikkelingssamenwerking. In Zuid-Afrika zou dit bijvoorbeeld kunnen met de regionale overheden als gesprekspartners.

Hierbij moeten volgende vragen aan bod komen
Wat zijn de sectoren waar Vlaanderen relevante bijdragen kan leveren ?
Wat zijn de behoeften en de vragen van onze partners in het zuiden ?
Op welke manier kan de expertise in Vlaanderen gekoppeld worden aan de noden in de partnerlanden of regio's ?
Ontwikkelingssamenwerking is immers een '*samenwerkingsproces*'.
Partners in het noorden en het zuiden moeten elkaar 'vinden' in dialoog en op voet van gelijkheid[1].

Binnen deze bilaterale samenwerking en afspraken zal niet enkel plaats zijn voor initiatieven van niet-gouvernementele partners. De Vlaamse minister voor OS wil ook *direct* optreden. Hiervoor zal het instrumentarium aangepast en versterkt worden.

Hierbij dient de administratie ingepast te worden in het proces van de beleidsvoorbereiding, het detecteren van behoeften, aflijnen van de actieterreinen, het evalueren en controleren van de acties. Voor de technische uitvoering op het terrein zal een intermediair orgaan, een 'interface', aangesteld worden. Met deze instelling zal een beheersovereenkomst moeten aangegaan worden. De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) beschikt in dit verband al over troeven en expertise om een bevoorrechte instelling te worden bij de uitvoering van de Vlaamse directe bilaterale samenwerking.

Een verticale en horizontale opdracht

De opdracht voor de nieuwe minister voor ontwikkelingssamenwerking situeert zich zowel in de verticale als horizontale lijn. Met de verticale lijn worden die initiatieven bedoeld die de minister zelf neemt. Met de horizontale lijn worden die initiatieven bedoeld die andere ministers op het vlak van internationale solidariteit nemen binnen het kader en de budgetten van hun bevoegdheid.

De ambitie van de nieuwe minister voor ontwikkelingssamenwerking is tweeledig.
Ten eerste staat hij voor de opdracht zijn *eigen beleid uit te bouwen*.
Dit is het zogenaamd verticaal beleidsterrein.
In de begroting 2000 zorgde de minister hier al voor extra middelen.

Bij dit 'verticaal' beleid zal de minister kunnen steunen op een herkenbare entiteit binnen de administratie buitenlands beleid.

---

[1] . In de voorbereiding van de beleidsnota stelde zich ook de vraag over de titulatuur. Duidt de term ontwikkelingssamenwerking voldoende op het 'samenwerkingsaspect' tussen donorlanden en landen en regio's in ontwikkeling ? Zijn termen als 'internationale samenwerking' geen betere omschrijving voor het beleid dat we willen uit de grond stampen ?
Wij blijven bij het voorstel ontwikkelingssamenwerking omdat deze term - meer dan de term 'ontwikkelingshulp' – voldoende aangeeft dat we een beleid van 'samenwerking' wensen. Bovendien is de term ontwikkelingssamenwerking een bij het brede publiek goed herkenbare omschrijving.

Uiteraard is het de bedoeling om dit verticaal bevoegdheidsdomein verder uit te bouwen en te structureren.

De verticale structuur dekt niet al de engagementen die Vlaanderen op het vlak van internationale solidariteit neemt. In het verleden namen tal van collega's ook binnen hun eigen beleidsdomein initiatieven met een finaliteit ontwikkelingssamenwerking.
Dit is een goede zaak. De aanwezige expertise binnen de sectoren en departementen is een meerwaarde voor de internationale samenwerking met partners in het zuiden.
Als minister bevoegd voor ontwikkelingssamenwerking zal dan ook getracht worden om initiatieven in de horizontale lijn te *promoten* en te *initiëren*. Hij kan dit o.m. door partners in het zuiden in contact te brengen met kabinetten en administraties van collega's.

T.o.v. deze horizontale initiatieven heeft de minister voor ontwikkelingssamenwerking ook een *coördinerende rol*.
De initiatieven die ministers op hun terrein nemen, worden best gestroomlijnd met de basisopties die in het verticaal domein van ontwikkelingssamenwerking worden uitgewerkt. We denken hier bijvoorbeeld aan de geografische prioriteiten die binnen ontwikkelingssamenwerking worden bepaald. De impact van projecten op de concrete omgeving verhoogt immers gevoelig bij concentratie van en de afstemming op elkaar van meerdere projecten.

Binnen de horizontale structuur bestaat waardevolle expertise op het vlak van het specifieke bevoegdheidsdomein. De expertise en de visie op ontwikkelingssamenwerking zijn er niet altijd aanwezig. Het samenbrengen van de 'domeinexpertise ontwikkelingssamenwerking', de knowhow binnen de sectoren én de opties van de partners in het zuiden is een uitdaging voor de nieuwe minister.

De minister voor ontwikkelingssamenwerking, die binnen de Vlaamse regering ook bevoegd is voor cultuur, jeugd, stedelijk beleid, huisvesting en Brusselse aangelegenheden zal daarom ook op deze andere terreinen initiatieven nemen.

Om een maximale coördinatie tussen de verticale en horizontale lijn mogelijk te maken zal de minister het initiatief nemen om de Vlaamse begroting door te lichten om zo alle initiatieven m.b.t. internationale solidariteit in kaart te brengen.

Er zal een netwerk uitgebouwd worden met beleidsverantwoordelijken.
Ook de bestaande overlegmogelijkheden (b.v. het managementcomité) zullen ingeschakeld worden bij de coördinatie van de horizontale lijn.
De mogelijkheid om projecten te financieren door twee of meerdere departementen zal onderzocht worden.

Meer engagementen

De financiële engagementen voor internationale solidariteit moeten stijgen. Dit geldt zowel voor de Vlaamse regering in zijn geheel als voor de minister voor ontwikkelingssamenwerking in het bijzonder.
De tactiek hierbij is dubbel:

- de verticale ontwikkelingssamenwerking volwaardig uitbouwen
- de collega's in de Vlaamse regering meer aanzetten tot initiatieven

De haast mythische, maar internationaal aanvaarde 0,7-norm van het BNP is ook de uitdaging voor de Vlaamse minister voor ontwikkelingssamenwerking.
O,7% van het VRP betekent een inspanning van vele miljarden.

Hiertegenover moet geplaatst worden:

- de middelen die Vlaanderen bijdraagt tot het federaal departement ontwikkelingssamenwerking
- de middelen die de Vlaamse regering besteedt in de verticale lijn 'ontwikkelingssamenwerking'
- de middelen die de Vlaamse regering besteedt aan internationale solidariteit in de horizontale lijn
- de bijdragen van de Vlaamse regering met een finaliteit 'ontwikkelingssamenwerking' aan multilaterale organisaties

Geografische concentratie

Om met initiatieven rond ontwikkelingssamenwerking een maximaal effect te bereiken is een geografisch concentratiebeleid noodzakelijk.
In het verleden was Vlaanderen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking vooral actief in Zuid-Afrika en in iets mindere mate in Chili. De inspanningen in deze gebieden zullen blijven bestaan.
Zowel in Zuid-Afrika als in Chili leerde de *doelmatigheidsanalyse* dat de inspanningen best geconcentreerd worden in enkele prioritaire zones waar de noden het sterkst aanwezig zijn.

Maar de ambitie van de Vlaamse minister voor ontwikkelingssamenwerking reikt verder.
De nieuwe engagementen – waarvoor in de begroting 2000 al een aanzet is gegeven – zullen gebruikt worden om samen te werken met nieuwe partnerlanden en regio's.
Waar nieuwe partners gezocht moeten worden is een politieke keuze bij uitstek.
We zien hiervoor twee mogelijkheden:

- potentiële partnerlanden of regio's in zuidelijk Afrika
- potentiële partnerlanden of regio's in noordelijk Afrika

Deze politieke opties zullen in de loop van het jaar 2000 moeten getoetst worden aan omgevingsanalyses.

Thematische vernieuwing

Efficiënte ontwikkelingssamenwerking houdt ook een vorm van thematische concentratie in. De meest optimale samenwerking vertrekt vanuit het op elkaar afstemmen (matchen) van die sectoren waar Vlaanderen expertise heeft met de noden waarvan de partner in het zuiden prioritair werk wil maken.
De doelmatigheidsanalyses distilleerden voor Chili en Zuid-Afrika niet alleen prioritaire zones maar ook prioritaire sectoren.
Met deze informatie moeten de Vlaamse regering en partners in het zuiden elkaar kunnen 'vinden'.
Een gelijkaardige methode zal ook moeten gebruikt worden bij het bepalen van thematische prioriteiten in de nieuwe geografische keuzes.

Bij de uitbouw van een Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking moeten we echter meer ambities hebben. Vlaanderen moet zich voornemen om op termijn haar verantwoordelijkheid m.b.t. internationale solidariteit uit te breiden tot meer sectoren.
Dit betekent dat nieuwe thema's, die tot hiertoe nog niet 'toegepast' werden in het Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking, moeten verkend worden.

In het aftasten van nieuwe thematische samenwerking wordt best interdepartementaal gewerkt. Ideaal is als pilootprojecten binnen ontwikkelingssamenwerking op termijn kunnen 'doorgeschoven' worden naar andere departementen die vanaf de start betrokken zijn bij de uitwerking van het 'experiment'. Op die manier krijgt de verticale structuur opnieuw ruimte om andere terreinen te verkennen.

Bij dit beleid van thematische vernieuwing kunnen best indirecte actoren betrokken worden. Niet gouvernementele organisaties hebben soms ervaring op nieuwe terreinen en kunnen het Vlaams beleid helpen bij de uitbouw van expertise waar die nog niet aanwezig is.

Pilootprojecten van partners buiten de prioritaire gebieden kunnen mits ze passen binnen het opzet thematische vernieuwing.
Het is essentieel dat de ervaring en expertise die opgedaan werd bij deze pilootprojecten op termijn overdraagbaar is naar de prioritaire gebieden van de Vlaamse ontwikkelingssamenwerking.
Deze bezorgdheid moet van bij de opstart van het pilootproject aanwezig zijn en opgenomen worden in de conceptiefase.
Een project rond thematisch vernieuwing dat kan ingepast worden binnen het luik vorming, sensibilisatie en educatie beschikt over extra troeven.

Een herkenbare administratieve ondersteuning

Het feit dat de regering een aparte minister voor ontwikkelingssamenwerking aanstelde, wijst op de politieke wil om een Vlaams beleid uit te bouwen. Dit is geen opdracht voor de minister alleen.
Automatisch stelt zich ook de vraag naar de bestuurlijke onderbouw.

In de nabije toekomst zal binnen de administratie buitenlands beleid een eigen entiteit ‘ontwikkelingssamenwerking’ worden uitgebouwd.
Haar opdracht en vorm zullen bepaald worden met het oog op de aangroei van budgetten en de nieuwe beleidsaccenten.
Een deel van de afdeling zal zich richten op het beleidsluik sensibilisatie, een ander deel zal in de project- en programmawerking ingeschakeld worden.
In het luik over projecten en programma’s in het zuiden wordt verder uitgewerkt hoe we de administratie gaan inschakelen in indirecte en de directe bilaterale samenwerking.

Een goede verstandhouding met de andere overheden

In dit land worden op vele niveaus initiatieven genomen op het vlak van ontwikkelingssamenwerking.
Naast het Vlaamse niveau zijn er de lokale besturen, de provincies en er is het federaal niveau.

Op de bestuursniveaus waarover Vlaanderen het bestuurlijk toezicht uitoefent zijn er initiatieven van diverse aard.
Het zijn blijken van internationale solidariteit die niet zelden geïnitieerd worden binnen een lokale raad voor ontwikkelingssamenwerking.
De middelen zijn meestal beperkt.
Zowel vorming en sensibilisering als kleinschalige projecten kunnen aan bod komen.

De initiatieven op deze niveaus wijzen op een concrete bezorgdheid voor de noord zuidproblematiek.
Het feit dat deze solidariteit vorm krijgt binnen bestuurlijke niveaus die kort bij de mensen staan, is positief.
Vooral m.b.t. de peiler vorming en sensibilisatie zijn deze lokale besturen potentiële partners van het Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking.

Deze besturen zullen via o.m. de VVSG betrokken worden bij het algemeen beleid voor ontwikkelingssamenwerking (de reflectiegroep die in de inleiding werd voorgesteld) en meer specifiek bij het uittekenen van het beleid rond sensibilisatie.

M.b.t. het *federaal beleid voor ontwikkelingssamenwerking* vertrekken we van het politiek standpunt van de Vlaamse regering.

Dit standpunt betreffende het tot stand brengen van meer coherente bevoegdheidspakketten in de volgende staatshervorming wordt duidelijk verwoord in het regeerakkoord: “*de overheveling van het federaal niveau naar de gemeenschappen en gewesten van financiële middelen die de federale overheid besteedt aan de ontwikkelingssamenwerking die in het verlengde van de bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten liggen”*.

Het feit dat Vlaanderen bevoegd is voor de meeste ontwikkelingsrelevante sectoren, is een troef voor een Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking.

Dit standpunt neemt niet weg dat de Vlaamse minister voor ontwikkelingssamenwerking een constructieve samenwerking wenst met zijn federale collega.
Op het vlak van projecten en programma's in het zuiden moet het zeker mogelijk zijn 'concurrentie' uit te sluiten.

Ook op het vlak van sensibiliseren is het belangrijk complementariteit na te streven.
De Vlaamse regering heeft hier het voordeel dat de bevoegdheid m.b.t. potentiële doelgroepen (jeugd, het sociaal-cultureel werk, onderwijs,…) vaak al is toegewezen aan de gemeenschappen en gewesten.
Ook hier moet het mogelijk zijn tot goede afspraken en samenwerking te komen.

De Vlaamse minister voor ontwikkelingssamenwerking zal nog dit voorjaar het initiatief nemen om met zijn federale collega goede samenwerkingsafspraken te maken en eventueel een permanent overleg op te starten.

Politieke alertheid

De kloof tussen noord en zuid wordt niet gedicht met sensibilisatie en projecten alleen.
Inzet voor rechtvaardige internationale verhoudingen stopt niet bij ontwikkelingssamenwerking in strikte zin.

Het concept duurzame ontwikkeling maakt het trouwens duidelijk dat beleidsinitiatieven binnen de andere sectoren van Vlaanderen, die niet noodzakelijk een internationale dimensie hebben, toch ook hun impact hebben op de mondiale verhoudingen.

Verder worden internationale verhoudingen vaak bepaald binnen internationale instellingen, op internationale fora en conferenties. Vlaanderen zit hier, soms direct, soms indirect mee aan tafel.

Bovenstaande is vooral belangrijk naar de rol die een minister voor ontwikkelingssamenwerking speelt binnen de regering. Ook op de terreinen die niet tot zijn directe bevoegdheid behoren, heeft hij een 'gewetensfunctie'. Hij moet maatregelen en standpunten toetsen in functie van hun vriendelijkheid t.o.v. een duurzame mondiale ontwikkeling en meer rechtvaardige internationale verhoudingen.

Geen gebonden hulp

Het Vlaams beleid voor ontwikkelingssamenwerking definieert haar opdracht in functie van partnerlanden en regio's in het zuiden. Ontwikkelingssamenwerking kan onmogelijk afhankelijk gemaakt worden van of gelinkt worden met binnenlandse belangen.
De zogenaamde 'gebonden hulp', waarbij ontwikkelingsrelevante (?) initiatieven enkel mogelijk zijn mits aankopen bij binnenlandse bedrijven, is voor het Vlaams beleid voor OS uit den boze.

HOOFDSTUK 2 : Creëren van een voldoende ruim maatschappelijk draagvlak

Het is onmiskenbaar dat ieder beleid op een maatschappelijk draagvlak moet gestoeld zijn. Voor het domein ontwikkelingssamenwerking is het zo dat het de kwaliteit van het leven van de burger niet rechtstreeks raakt, of dat hij zich daar alleszins niet van bewust is.

Vorming, sensibilisatie en educatie is daarom een plicht van iedere overheid die zich engageert in het domein van de ontwikkelingssamenwerking.

Het is absoluut noodzakelijk dat de problematiek van het Zuiden permanent onder de aandacht wordt gebracht. Al is de wereld onze achtertuin geworden, toch worden de ogen te gemakkelijk gesloten voor de problemen in en van landen in ontwikkeling.

De Vlaamse overheid moet dan ook permanent en voldoende aandacht besteden aan het levend houden van de aandacht voor deze ongelijke-kansen-problematiek, dit zowel als legitimatie voor zijn eigen handelen als om de actiebereidheid van de Vlamingen te stimuleren.

Vaak kan er al veel steun verleend worden aan landen in ontwikkeling door een andere houding van de mensen bij ons (b.v. bewust consumentengedrag, zorgzaam omspringen met energie,…). Het is dan ook onontbeerlijk om de burger te informeren hoe hij door een wijziging in zijn eigen gedragingen een verschil kan uitmaken voor mensen in landen in ontwikkeling.

Ook voor wat de steun aan projecten in het Zuiden betreft, is de steun van een ruim maatschappelijk draagvlak noodzakelijk. Een groot deel van de ontwikkelingssamenwerking is immers gebaseerd op goodwill en inzet van individuen en organisaties. Om de betrokkenheid te vergroten, zullen ook de projecten die met Vlaamse steun werden/worden gerealiseerd aanschouwelijk voorgesteld worden aan de Vlamingen.

Hierbij dient het nodige realisme aan de dag te worden gelegd. Met de bescheiden middelen die op de Vlaamse begroting voorbehouden zijn voor ontwikkelingssamenwerking kunnen wij niet ver springen. Het lijkt derhalve uitgesloten dat de Vlaamse overheid structurele kosten op zich neemt. Zolang de financiële middelen voor ontwikkelingssamenwerking federaal blijven is een projectmatige aanpak geboden.
Dit wil niet zeggen dat de financiële engagementen minimaal zullen zijn.
Het is de betrachting om de internationaal erkende OESO-norm te volgen die stelt dat 10% van het ontwikkelingsbudget naar educatie en sensibilisatie dient te gaan.

Ook hier is een pragmatische aanpak ten aanzien van de federale overheid aangewezen. De Vlaamse overheid dient niet opnieuw over te doen wat reeds op federaal niveau gebeurt. Toch moet de Vlaamse overheid zeker hier haar eigen accenten leggen.
Het is immers onmiskenbaar dat Vlaanderen hier over een strategisch voordeel beschikt. Sectoren als jeugdwerk, het sociaal-cultureel werk, onderwijs e.a. behoren volledig tot de Vlaamse bevoegdheid. Overlappingen met deze sectoren moeten worden nagestreefd en kunnen tot kruisbestuivingen leiden.

Tenslotte zal de Vlaamse overheid initiatieven nemen om bemiddelend en coördinerend op te treden inzake sensibiliseringsacties met provincies en gemeenten.

Wat dit luik m.b.t. vorming, sensibilisatie en educatie betreft, dienen de lijnen nog uitgetekend te worden. De Vlaamse overheid beschikt op dit vlak nog over te weinig expertise. We zullen bij de uitbouw van dit beleidsluik regelmatig overleg plegen met de sector.

De methodiek die voor het bereiken van deze doelstellingen zal worden gevolgd, kan als volgt worden beschreven:

1. **Diagnose** van wat er momenteel reeds bestaat inzake sensibilisering in verband met ontwikkelingssamenwerking. Hieruit zullen gefundeerde conclusies getrokken worden inzake bestaande leemtes en/of noden aan coördinatie of samenwerking tussen de verschillende actoren.

2. Na het onderzoek, **hoofdthema's** detecteren en bepalen in functie van sensibiliseringscampagnes inzake ontwikkelingssamenwerking en relaties met landen in ontwikkeling. Hierbij moeten we maximaal gebruik maken van de Vlaamse realisaties op het veld.

3. Vanzelfsprekend moet onderzocht en gedetermineerd worden op welke **doelgroepen** gefocust zal worden.

4. Thema's en doelgroepen zullen op elkaar worden afgestemd. D.i. het zogenaamde **matchen**.

5. Aan NGO's en andere initiatiefnemers zal duidelijk gecommuniceerd worden welke projecten de Vlaamse overheid gerealiseerd wenst te zien.
   De overheid zal hiervoor - via het detecteren van hoofdthema's – vooropstellen welke thema's ze d.m.v. **langlopende campagnes** wil bespelen.
   Het is aan NGO's en andere initiatiefnemers om hierop in te spelen met concrete projecten (**punctuele interventies**).

6. In het kader van het voeren van een doorzichtig beleid zal de administratie per gedefinieerd project een duidelijke omschrijving uitwerken voor aanvragers van subsidies voor sensibiliseringsprojecten zodat zij op een **gestandaardiseerde** en **objectieve** manier kunnen beoordeeld worden.

7. De voorliggende projecten zullen **gescreend worden** op vier domeinen: betrouwbaarheid en referenties van de projectuitvoerder, inhoud, opzet en doelstellingen van het project, budgettaire structuur van het project en de wijze waarop over het project wordt gerapporteerd en resultaatindicatoren worden opgevolgd.

8. Op korte termijn zal de administratie moeten beschikken over een instrumentarium om het gevoerde beleid inzake sensibilisering enerzijds en m.b.t. de projecten in landen in ontwikkeling anderzijds te evalueren. Deze **evaluatie** zal projectmatig moeten zijn en de resultaten van het gevoerde beleid moeten in kaart worden gebracht. De administratie zal op korte termijn eigen expertise opbouwen. De uitbouw van een kader voor beleidsvoering en evaluatie is hierbij prioritair. Regelmatige steekproeven over het bereik, metingen en bevragingen zullen hierbij gebruikt worden.

HOOFDSTUK 3 : De acties en projecten in landen in ontwikkeling

Inzake de projecten met derde landen, de zogenaamde ontwikkelingssamenwerking, bestaat de grote uitdaging erin om twee extremen te verzoenen. Met name zal het opzet van het vernieuwde beleid voldoende realistisch en voldoende ambitieus moeten zijn. Het is duidelijk dat het realisme moet gestoeld zijn op de voorhanden zijnde middelen en de sowieso beperkte impact van Vlaanderen op de internationale solidariteit.
Toch is er de ambitie om met de Vlaamse bijdrage wel degelijk effect te hebben.

Om deze extremen te verzoenen is er slechts één sleutelbegrip dat doorheen het gehele beleid, consequent en blijvend van toepassing zal zijn, namelijk **de concentratie van inspanningen en middelen.** Dit is de toetssteen voor een doelmatig Vlaams beleid.
De versnippering van de Vlaamse inspanningen in een verscheidenheid van projecten zal ongetwijfeld goodwill creëren en hier en daar erkenning opleveren.
Dit betekent voornamelijk een pluspunt voor het Vlaamse imago.
Maar de essentie van ontwikkelingssamenwerking is elders te vinden.

Bij het beleid dat we wensen uit te stippelen zal er belang gehecht worden aan **partnership en medebeheer**. De inspraak en de conceptuele verantwoordelijkheid van het land in ontwikkeling moeten worden vastgelegd. Er moet eveneens ruimte zijn om de operationele verantwoordelijkheid van de partner gradueel op te bouwen. Een dergelijke 'partnership-aanpak' gaat uit van de respectievelijke sterktes en zwaktes van de beide partners en definieert de wijze waarop de verantwoordelijkheid door beide moet worden opgenomen. Deze aanpak leidt tot enkele modellen van partnerschap, die enkel kunnen kaderen in een structurele, duurzame en blijvende samenwerking met een partnerland op deze domeinen waar Vlaanderen een essentiële bijdrage kan leveren.

De methodiek die voor het bereiken van deze doelstellingen zal worden gehanteerd is in enkele stappen samen te vatten.

1. Het doorvoeren van <u>een omgevingsanalyse</u> van het land of de regio waarmee een samenwerking kan worden opgestart. Deze analyse brengt in eerste instantie de noden en prioriteiten van het land of de regio in kaart. Bestaande regeerprogramma's, beleidsnota's, studies van internationale instellingen en eigen ervaring spelen een rol. Deze analyse brengt 'de vraagzijde' van de ontwikkelingssamenwerking in kaart. Zij zal eveneens mee aangeven of er geografisch dan wel thematisch prioritaire keuzes te maken zijn.

2. <u>Het in kaart brengen van de expertise en de ervaring die Vlaanderen te bieden heeft</u>. Dit is de zogenaamde 'aanbodzijde'. Een in januari 1999 doorgevoerde doelmatigheidsanalyse van het Vlaamse beleid 'ontwikkelingssamenwerking' heeft de opgedane ervaring in kaart gebracht. Het betreft ervaring in de volgende sectoren: welzijn en gezondheidszorg (gehandicapten zorg), onderwijs en alfabetisering, samenlevingsopbouw en emancipatie, economie, KMO en landbouw (capaciteitsopbouw), huisvesting en leefmilieu. Deze opsomming is louter een status quaestionis en is vatbaar voor aanpassing.

3. Nadat de beleidsprioriteiten van het ontvangende land getoetst zijn aan de expertise die Vlaanderen kan leveren, zullen partners worden gezocht die de uitvoering van de

programma's door middel van projecten voor hun rekening kunnen nemen. Hierin kan Vlaanderen zowel direct als indirect optreden;
Direct door contacten te leggen met de lokale overheden en door detectie van lokale organisaties. Na gezamenlijk overleg zullen de programma's worden bepaald waarin Vlaanderen zal participeren;
Indirect door een oproep te doen naar binnen- en buitenlands organisaties om voorstellen in te dienen van projecten die passen binnen de vooropgestelde programma's.

4. De voorliggende projecten, zowel diegene die via de directe samenwerking lopen als diegene die indirect werden ingediend, zullen inhoudelijk gescreend worden op vier domeinen: de betrouwbaarheid en de referenties van de projectuitvoerder, de inhoud, het opzet en de doelstellingen van het project, de budgettaire structuur van het project en de wijze waarop over het project wordt gerapporteerd en resultaatindicatoren worden opgevolgd.

5. Op korte termijn zal de administratie over een instrumentarium moeten beschikken om het gevoerde beleid te evalueren. Deze evaluatie zal zowel projectmatig moeten zijn, als de globale effecten van het gevoerde beleid in kaart moeten brengen. Voor de projectmatige evaluatie kan een beroep gedaan worden op een externe audit die al dan niet in de projectuitvoering kan vervat zijn. Uitzonderlijk kan de administratie zelf tot de evaluatie overgaan.
De globale evaluatie en eventuele bijsturing zullen binnen de administratie zelf gebeuren. Ook hier behoort externe ondersteuning tot de mogelijkheden omdat er in eerste instantie aan expertiseopbouw zal moeten gedaan worden.

Deze methodiek moet leiden tot een doorzichtiger, objectiever en meer klantvriendelijke dienstverlening.

Doordat het beleidskader zowel geografisch als thematisch wordt afgebakend en doordat de individuele projecten aan een beoordelingskader zullen worden getoetst, wordt het gevoerde beleid geobjectiveerd.
Dit betekent niet dat er geen appreciatieruimte meer overblijft want de toetsing gebeurt niet aan de hand van uitsluitingscriteria, maar aan de hand van een referentiekader.
Dit referentiekader zal voldoende nauwgezet afgebakend zijn zodat het aan de ene zijde voor de projectaanvrager duidelijkheid biedt over de beoordeling waaraan zijn aanvraag zal onderworpen worden en aan de andere zijde voor de administratie willekeur uitsluit en externe controle toelaat.
Dit referentiekader zal uitgeschreven worden in een vademecum bestemd voor de potentiële aanvragers die op deze wijze op voorhand de mogelijkheden van realisatie van hun projecten via de Vlaamse overheid kunnen inschatten. Bovendien houdt de objectivering van het beleid in dat de administratieve procedures die elk individueel dossier moet doorlopen fel kunnen vereenvoudigd worden, waardoor de doorlooptijd van het dossier sterk kan gereduceerd worden. Voor de aanvrager betekent dit dat er snel uitsluitsel komt over het al dan niet uitvoeren van het project, waardoor projectvoorbereiding en projectuitvoering nauwer op mekaar zullen aansluiten.

Het is duidelijk dat projecten die niet binnen het vooropgestelde referentiekader passen van een hoge kwalitatieve waarde moeten getuigen.

Piloot- of hefboomprojecten buiten het referentiekader kunnen als zij sterke resultaten beogen, van hoog maatschappelijk belang zijn of aan een urgente maatschappelijke nood beantwoorden.
Uiteraard vergt de goedkeuring van dergelijke voorstellen een doorgedreven screening en zijn de vereenvoudigde procedures hier niet van toepassing.

In de toepassing van de voorgestelde methodiek zal er een dubbel spoor worden bewandeld.

1. De bestendiging van het gevoerde beleid naar Zuid Afrika en Chili, mits bijsturing.

Sedert 1995 doet de Vlaamse overheid aan ontwikkelingssamenwerking met Zuid Afrika en Chili. Er zijn aanzienlijke inspanningen geleverd die tot degelijke resultaten hebben geleid. De realisatie van sommige projecten heeft aan Vlaanderen een geloofwaardigheid gegeven die de politieke erkenning van Vlaanderen in Chili en Zuid Afrika mede in de hand heeft gewerkt. Een voortzetting van de samenwerking met Zuid Afrika en met Chili is dus een logische keuze.

Vooreerst omdat ontwikkelingssamenwerking van duurzaamheid en vertrouwen moet getuigen. Effecten worden op lange termijn beoogd en Vlaanderen zal op het domein van de ontwikkelingssamenwerking pas een status verwerven indien er duurzame relaties worden aangegaan die de geloofwaardigheid en de degelijkheid van Vlaanderen onderstrepen.

Maar daarnaast is de keuze voor Zuid Afrika en Chili ook louter te verklaren vanuit het oogpunt ontwikkelingssamenwerking. Ook al behoren beide landen niet tot de groep van de laagste inkomenslanden, toch bestaan er ook hier schrijnende maatschappelijke noden.
Mits de samenwerking zich toespitst op de meest noodlijdende gebieden en bevolkingscategorieën, is dit wel degelijk een verantwoorde keuze is.
We zullen het beleid in die zin bijsturen.

M.b.t. deze bijsturing moeten we niet van nul beginnen.
Zowel in Chili als in Zuid Afrika werd een omgevingsanalyse doorgevoerd.

Daaruit werd voor wat Zuid Afrika betreft besloten dat de inspanningen zich moesten richten op slechts enkele provincies, met name de Noordelijke provincie, de provincie Vrijstaat en Kwa Zulu Natal[2]. Men dient zich hierbij uitdrukkelijk te richten naar de arme zwarte- en kleurlingenbevolking, meer bepaald naar de vrouwen, de jongeren en de jongvolwassenen. Thematisch zal men zich beperken tot onderwijs (alfabetisering, training van leerkrachten, schoolopbouw), jobcreatie (beroepsopleiding en KMO-training), gehandicaptenzorg, capaciteitsopbouw (lokale besturen en gemeenschappen en KMO's), huisvesting en preventieve basisgezondheidszorg. Zelfs binnen de geografische prioriteiten zal men deze thematische keuzes moeten beperken en keuzes maken.

Voor de samenwerking met Chili werden gelijkaardige keuzes gemaakt.
Geografisch is dit naar de 8ste en de 10de regio - meer in het bijzonder het eiland Chiloé.
Ook in Chili zal men zich focussen op vrouwen, kinderen en jongvolwassenen in het bijzonder in de rurale bevolking en de inheemse indianengroepen.

---

[2] . In deze laatste provincie zullen we in een eerste fase – gezien de geringe ervaring - eerder verkennend te werk gaan.

Daarbij zullen ook de bevolkingsgroepen in de stedelijke sloppenwijken niet over het hoofd gezien worden.
Thematisch richt men zich grosso modo op dezelfde onderwerpen als in Zuid Afrika.
In de welzijnssector zal daarnaast ook de bijzondere jeugdzorg, de drugs- en alcoholproblematiek en de mishandeling van vrouwen aan bod komen.
Ook zal – gezien de lokale omstandigheden - eerder leefmilieu dan wel huisvesting en preventieve basisgezondheidszorg als prioritair worden beschouwd.

Wat boven beschreven staat is het referentiekader waarmee zal gewerkt worden.
Voor projecten in andere regio's [3] zal een afweging moeten gemaakt worden.
De mate waarin het project een pilootproject is (toepasbaar in andere regio's), een hefboomfunctie vervult of tegemoetkomt aan een dringende maatschappelijke nood, zal bij deze afweging essentieel worden.

2. De ontwikkeling van nieuwe initiatieven in nieuwe partnerlanden.

Conform de hierboven beschreven methodiek zal zeer snel de opdracht worden gegeven om omgevingsanalyses door te voeren in enkele landen waarmee tot op heden nog geen samenwerking is opgestart. In eerste instantie worden analyses beoogd in de landen van zuidelijk Afrika omdat deze keuze logisch aansluit bij het gevoerde beleid in Zuid Afrika en daarmee zeer complementaire effecten kunnen nagestreefd worden.
Maar ook een keuze in de Mahgreblanden (Marokko of Tunesië) behoort tot de mogelijkheden omdat een samenwerking met deze landen duidelijk kan inspelen op de relatie met de allochtone bevolking in Vlaanderen.

De uiteindelijke keuze zal uiteraard afhankelijk zijn van de resultaten van de analyse en van de mogelijkheden die de Vlaamse ervaring en expertise te bieden heeft. Bovendien zal ook hier geen ruime keuze gemaakt worden. Enkel het prioritair aanwenden van de middelen en de inspanningen kan resultaten opleveren. Een beperking tot ten hoogste twee nieuwe partnerlanden is logisch. Dit nieuwe beleid zal rustig en stap voor stap worden uitgebouwd, realistisch en ambitieus zoals we bij de aanvang van dit hoofdstuk reeds hebben aangegeven.

Zowel directe acties als indirecte ondersteuning

Op dit dubbele spoor, zowel de bestendiging van het gevoerde beleid, als de ontwikkeling van nieuwe initiatieven, kan Vlaanderen **zowel direct als indirect optreden**. Het indirect gevoerde beleid heeft gezien de reeds uiteengezette methodiek geen verdere toelichting nodig. Voor het te voeren directe beleid is evenwel een instrumentarium nodig dat nog aan verdere ontwikkeling toe is. Centraal staat de administratie Buitenlands Beleid die instaat voor de beleidsvoorbereiding, de -ondersteuning en de -evaluatie. De onderscheiden taken voor de **administratie** bij het directe bilaterale beleid zijn:

- De voorbereiding van een beleid en van de uit te voeren strategieen. In samenspraak met een aantal externe actoren zal een duidelijk omlijnde beleidsvisie worden voorbereid, die de onderscheiden prioriteiten van het Vlaamse ontwikkelingsbeleid bevat.
- Het opstellen van een indicatief samenwerkingsprogramma per land rekening houdend met de beschikbare middelen en de eigen deskundigheid.

[3] . Bijvoorbeeld de stedelijke sloppenwijken in grootsteden als Kaapstad

- De indentificatie van de ontwikkelingsprojecten en –programma's.
- De controle van de projecten en van de programma's.
- De evaluatie van het gevoerde beleid. Dit bestaat uit de realisaties van de acties aan de beleidsvisie en de doelstellingen van de programma's te toetsen én op basis hiervan aanbevelingen voor de bijsturing van het beleid te maken.

Voor de uitvoering van de directe bilaterale samenwerking kan een beroep worden gedaan op een **gespecialiseerde instelling** die zal instaan voor:

- Het opstellen van een operationeel plan met doelstellingen, activiteiten, voorziene middelen en te bereiken resultaten per project.
- De monitoring per project, die leidt naar en permanente opvolging en bijsturing.
- Een regelmatige interne evaluatie, door een externe instantie uitgevoerd. Dit evaluatieverslag wordt dan besproken met vertegenwoordigers van de 'interface' en de beleidsinstanties.

Vlaanderen kan in de huidige stand van zaken reeds een beroep doen op gespecialiseerde instellingen. Instellingen die op basis van hun ervaring in de uitvoering van Vlaamse projecten een uitgebreid buitenlands netwerk kunnen aanbieden of kunnen uitbouwen. Bovendien dient er voldoende groeipotentieel aanwezig te zijn om performant te kunnen optreden bij een groeiend Vlaams ontwikkelingsbeleid. De Vlaamse Vereniging voor Ontwikkelingssamenwerking en Technische Bijstand (VVOB) beschikt over voldoende troeven om de bevoorrechte instelling voor de uitvoering van de Vlaamse directe bilaterale samenwerking te worden.

De mogelijkheden van thematische vernieuwing

Hierboven beschreven we de algemene beleidslijn van geografische en thematische concentratie en spraken we over een referentiekader waarbinnen de acties en projecten moeten passen. De redenen hiervan liggen voor de hand. Versnippering van de acties en programma's leidt tot een weinig effectief beleid en het is onmogelijk om als Vlaamse overheid op alle terreinen en in alle sectoren relevante ervaring te hebben op het vlak van ontwikkelingssamenwerking.

Dit wil niet zeggen dat het Vlaams beleid op thematisch vlak moet blijven stilstaan bij het status-quo zoals dat nu bestaat. De sectorale activiteiten beperken tot enkel die thema's waar we zeker zijn voldoende expertise te hebben, is een te statische benadering.
We moeten meer ambities hebben.
Daarom moeten binnen ontwikkelingssamenwerking aanzetten gegeven worden voor het geleidelijk uitbreiden van de sectorale expertise en kunnen collega-ministers aangemoedigd worden om hun steentje bij te dragen tot het dichten van de noord-zuidkloof.
Vanuit ontwikkelingssamenwerking zullen dan inspanningen geleverd worden om deze thematische vernieuwing zo optimaal mogelijke in te passen binnen de algemene beleidslijnen van ontwikkelingssamenwerking.

Vanuit technisch perspectief kan dit beleid van thematische vernieuwing vorm krijgen via initiërende budgetten of via co-financiering.

Met initiërende budgetten bedoelen we budgetten voor projecten waarvoor binnen ontwikkelingssamenwerking (best samen met indirecte partners) het initiatief wordt genomen.

Bij de conceptie moet getracht worden de beleidsverantwoordelijken van andere sectoren te betrekken. Bedoeling is de financiering van dergelijke projecten op termijn door te schuiven naar de sector in kwestie. Dit laatste moet na de overdracht in blijvende coördinatie staan met ontwikkelingssamenwerking.

Co-financiering van projecten is een tweede mogelijk instrument bij dit beleid van thematische vernieuwing. Dit heeft als voordeel dat de beleidsverantwoordelijken van andere sectoren zeker van in het begin betrokken zijn.
Dergelijke financiering kan ook gradueel verlopen.
De financiële bijdrage vanuit ontwikkelingssamenwerking neemt bijvoorbeeld geleidelijk af en dit in verhouding met een graduele toename van de financiering vanuit een andere sector.

Het spreekt vanzelf dat projecten die voor thematische vernieuwing in aanmerking willen komen sterke projecten moeten zijn. Projecten met een piloot- of hefboomfunctie binnen de algemene lijnen die binnen het beleid voor ontwikkelingssamenwerking werden uitgewerkt.